

Gill Svensson
och Karsgren

1994-04-12

ÅRSFÖRENINGAR

Historik

Årsföreningsrörelsen är sannolikt en specifikt svensk företeelse. Idén till årsföreningar uppstod år 1866 då Föreningen 1816 års män bildades. Den för dåtiden välkände bokförläggaren P A Huldberg tog initiativet vid en sammankomst på Hasselbacken på Djurgården i Stockholm.

Varför bildades då årsföreningar för män? En av 1859 års män - professor Svante Arrhenius - uttryckte detta med bl a följande ord: "De personer som är födda samma år har genomlevat samma historiska tidsskede och samhällsutveckling. De har härigenom fått en stor gemensam skatt av minnen och åskådningar vilket ger anledning bl a till värdefulla tankeutbyten." Syftet var att i denna anda samla män av samma årgång till sällskaplig samvaro.

Tidvis var det svårt att bilda nya föreningar. Alltsedan slutet på 1800-talet blev verksamheten dock alltmer framgångsrik och framförallt från 1910-talet tog den riktig fart. Varje år bildades då en förening på initiativ av någon enskild person eller grupp. På 30-talet övertog redaktör Carl Wahlstedt den uppgiften och bildade ett 20-tal föreningar. Han gav samtidigt ut tidskriften "Årsföreningarna" (1923-54).

Bland mera kända namn som varit medlemmar i någon årsförening kan nämnas i första hand kung Gustaf V som var hedersmedlem och beskyddare för föreningen 1858 års män. Denna förening förlade sina sammanträden till kungens födelsedag den 16 juni eller till Gustafs-dagen den 6 juni. Ur kungafamiljen har både prins Carl (1861 års man) och prins Eugen (1865 års man) varit medlemmar i sina respektive årsföreningar. Personligheter inom kulturen har ej heller saknats t ex var Anders Zorn 1860 års man, Anders de Wahl 1869 års man och i modern tid Per Olof Sundman 1922 års man. Från idrottsrörelsen kan nämnas simmarlegenden Arne Borg som tillhörde 1901 års män. Den legendariske majoren Ernst Killander var under lång tid verksam som pådrivare för att utbilda nya årsföreningar.

Nuläge

Varje årsförening har sina egna stadgar och styrelse. Föreningarna är opolitiska. Detta är även regelmässigt inskrivet i stadgarna. Gemensamt för årsföreningarna är att varje man som är intresserad också har möjlighet att bli invald. Grundtanken för bildandet är ju att män med samma födelseår har varit med om samma samhällsutveckling och världshistoria. En del har varit klasskamrater eller gjort sin värnplikt på samma förband. Man har med andra ord mycket gemensamt att tala om när man ses. Syftet är som nämnts att idka sällskaplig samvaro under angenäma former t ex genom studiebesök, föredrag, resor, teaterbesök, luncher och middagar. I de ädsta årsföreningarna förekom inte att hustrur eller damer var närvarande vid sammankomsterna. Idag är

